

Kennisbijeenkomst

‘Aan de slag met duurzaam informatiebeheer’

Georganiseerd door: Kennisnetwerk Informatie en Archief 2018

Roermond, Den Haag, Arnhem, Rotterdam, Groningen, Utrecht, Haarlem

Het Kennisnetwerk Informatie en Archief (KIA) organiseert in 2018 voor de tweede maal een kennistournee door Nederland. In 2017 is een kennis- en innovatie agenda opgesteld met de archiefsector. Dit jaar is het doel de kennisuitwisseling en samenwerking tussen overheden en archieven te stimuleren op het punt van duurzaam digitaal archiveren.

De verslagen en de presentaties van de kennistournee 2018 worden geplaatst op het kennisplatform [‘Informatiehuishouding overheden’](#) in de map [‘Bijeenkomsten Aan de slag met duurzaam informatiebeheer 2018’](#).

Verslag van de bijeenkomst in Roermond

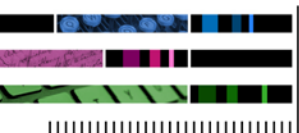
Theaterhotel de Oranjerie, 18 oktober 2018

Welkom door Lita Wiggers, directeur Regionaal Historisch Centrum Limburg (RHCL)

“Digitalisering is disruptief en maakt dat ons werk sterk verandert. Wij archieven zijn ons werk opnieuw aan het inrichten en dat doen we samen met de archiefvormers”. In dit hybride tijdperk moeten overheden en archieven samen lijnen naar de toekomst gaan trekken. In Limburg werkt het RHCL in pilots samen met verschillende overheden. De ervaringen en kennis worden breed gedeeld met alle overheden in de provincie. Zo ontstaat een regionaal netwerk dat weer deel uitmaakt van het landelijke netwerk.

“Samen staan we sterk, alleen kunnen wij niets”

Dagvoorzitter Puck Huitsing haalt columnist Bert Wagendorp aan die in de Volkskrant van die ochtend constateert dat we inmiddels weer positief zijn over de EU. De oorzaak is volgens Wagendorp dat we beseffen dat de problemen te groot zijn om ze alleen op te lossen, we hebben elkaar nodig. Dat geldt volgens Puck ook voor digitale archivering. En het Kennisnetwerk Informatie en Archief is juist ingericht om die samenwerking mogelijk te maken en kennis en ervaringen met elkaar te kunnen delen. Ze nodigt alle aanwezigen uit om actief deel te nemen aan dit netwerk. “Samenwerken is een werkwoord”.

Samenwerking en kennisdeling rond overbrengen, impactanalyse e-depot, door Peter Bakker (RHCL)

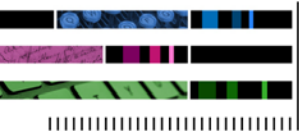
Het RHCL kan een aantal producten en diensten leveren op het gebied van duurzaam digitaal informatiebeheer:

1. Quicksan, waarbij je de globale staat van de informatiehuishouding van de overheid in kaart brengt zodat je weet waar informatie staat die bewaard zou moeten worden.
2. Impactanalyse, dan ga je de diepte in: wat moet er gebeuren om een bepaald dossier of bestand op te nemen in het e-depot.
3. Op basis daarvan geeft het archief een advies over de aanpak. Hiermee kan de gemeente dan een aansluitplan opstellen.
4. Beheer van de informatie in het e-depot van het RHCL.
5. Beschikbaarstelling, voor het publiek via de website of terug naar ambtelijke organisatie.

Peter neemt de zaal mee langs de stappen die genomen zijn in een pilot met de gemeente Horst aan de Maas. In deze pilot zijn de stappen 1 tot en met 3 gedaan met één zaaktype. Peter gaat dieper in op de aanpak van de impactanalyse (zie zijn presentatie). Het resultaat van de impactanalyse is een adviesrapport inclusief ontwerp-mapping en een stappenplan. De volgende stap is het maken van een export voor opname in het e-depot van RHCL. Leerpunten zijn er ook. Bij de gemeente heeft de pilot geleid tot bewustwording dat digitaal archiveren anders moet worden aangepakt. Het RHCL heeft weer meer ervaring gekregen in het aansluitproces en het is duidelijk geworden dat er veel verschillende specialismen nodig zijn. En door het project hebben beide organisaties elkaar beter leren kennen. RHCL zal de ervaringen breder delen zowel in de regio als op KIA.

Vragen, antwoorden en tips uit de zaal

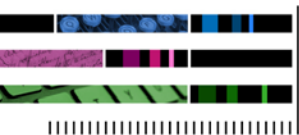
- *Hoe ben je tot de keuze van het zaaktype gekomen?*
- We hebben samen gekeken welk zaaktype het meest geschikt was voor deze pilot. Het werd een sloopmelding. Niet te lastig en toch wel een uitdaging.
- *Wat is jouw gevoel nu je impactanalyses hebt gedaan: heeft duurzaam digitaal archiveren erg veel consequenties voor een archiefvormer? En wat betekent het voor de dagelijkse bedrijfsvoering voor een archiefvormer, en wat voor de e-depot beheerder?*
- Peter bevestigt dat er veel verandert vooral voor de informatiebeheerders, zoals het werken met tevoren overeengekomen metadataschema's, en ook heel belangrijk: de discipline hebben om echt digitaal te werken (nu niet meer printen, tekenen en weer scannen). Voor beleidsmakers verandert het werk niet echt behalve dat zij zich bewust moeten zijn van de nieuwe situatie.

- *Zijn er veel ingrepen nodig om het materiaal over te kunnen brengen, moet je veel herstellen?*
- In dit geval was reparatie nodig bij de metadata. Advies van Peter is om zoveel mogelijk vooraf doen, lang niet alles is te repareren (event history bijvoorbeeld). Neem de tijd voor de voorbereiding van het 'mappen' en neem dan besluiten of je gaat repareren en zo ja wat.
- *Organisaties blijven vaak werken zoals ze werken, moet je dan steeds blijven repareren?*
- Dat willen we eigenlijk niet. Daar is het advies ook voor bedoeld, om in vroeg stadium werkprocessen aan te passen (bijvoorbeeld velden beter in te laten vullen). Ook is het belangrijk om leveranciers aan te spreken om de software al goed in te richten.

De onderwerpen 'koppelen' en 'leveranciers' leiden tot een levendige discussie met de zaal. Hieronder een paar vragen en veel antwoorden en tips bij elkaar gezet.

- *Veel vak applicaties zijn nu niet te koppelen aan het zaaksysteem of aan het RMA. Unieke vak applicaties zijn niet te koppelen.*
- *Zaaksystemen.nl en StUF-koppelingen passen vaak niet.*
- *"We hebben uit 35 applicaties informatie over te dragen. Hoe ga ik dat aanpakken?"*
 - o Hier is geen standaard oplossing voor. Ga vooral in gesprek met de leverancier van de applicaties.
 - o Meld je bij de leveranciers, zij krijgen nog weinig vragen. Ze gaan pas aan de slag als veel gebruikers hierom vragen.
 - o Leveranciers werken ook met gebruikersgroepen. Word daar actief in. Dan kun je samen prioriteren wat de leverancier gaat aanpakken. Dat gebeurt zelfs landelijk.
 - o Zorg dat je aan tafel zit als er in je organisatie een nieuwe applicatie wordt gekocht.
 - o Kijk naar het besluit informatiebeheer in je organisatie.
 - o Informeer je applicatiebeheerders goed over wat er nodig is, zij hebben overleggen met leveranciers en help hen dat gesprek goed te voeren.
 - o Overheden hanteren standaard inkoopvoorwaarden zoals GIBIT bij gemeenten, daar zit archivering ook in.
 - o Een gemeente die deelneemt aan Dimpact geeft aan dat daarbinnen een groep van archivarissen en DIVers actief is, o.a. met verbeterpunten t.b.v. metadata voor de 30 deelnemende gemeenten. Die groep moet zich ook gaan bezighouden met vak applicaties.
 - o Een andere gemeente geeft aan dat ze een informatiearchitectuur hanteren, een goede organisatiestructuur hebben, Div/archief zit vóóraan in de informatieketen en men zit ook bij de leverancier aan tafel. Deze

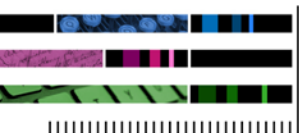
ervaringen en kennis worden al gedeeld met de andere Limburgse gemeenten en ze kunnen altijd bij ons komen kijken. “Zo hebben wij het zelf ook geleerd, door te gaan kijken in de keuken bij een gemeente”.

Een algemeen gevoel: laten we dit veel breder aanpakken. Maak gebruik van platforms zoals BREED en KIA, kijk daar eens of er al informatie op staat, deel je eigen cases en informatie vooral ook daar. En zet je emailnotificaties aan voor de diverse platforms zodat je op de hoogte blijft.

Archieven en (open) overheidsinformatie: beleid, kennisproducten en projecten VNG, Jamil Jawad, Directie informatiesamenleving VNG

De VNG is op veel fronten actief als het gaat om duurzaam digitaal archiveren: beleid, wetgeving, projecten en producten zoals handreikingen en trainingen. Hieronder een aantal actuele onderwerpen, zie voor een compleet overzicht de presentatie van Jamil Jawad.

1. Herziening van de Archiefwet. De VNG is op zowel ambtelijk als bestuurlijk niveau betrokken bij deze wetswijziging. De verkorting van de overbrengingstermijn is een goede verandering die zal bijdragen aan de inzet van e-depots. De VNG hecht aan een uitvoeringstoets en zal zo nodig pleiten voor compensatie. Er zijn zeker raakvlakken met de WOO en ook met de AVG.” We moeten goed kijken naar de punten waarop deze wetten met elkaar ‘schuren”. De VNG zou liever versterking zien van het lokale toezicht in plaats van interbestuurlijk toezicht.
2. Nationale Data Agenda. Binnen het programma NL DIGIbeter zijn een aantal actiepunten uitgezet zoals de nationale data-agenda. “Om data open te maken moet je archief op orde zijn, in de breedste zin des woords”.
3. Voor een aantal producten worden de komende tijd updates gemaakt zoals de selectielijst en de archief KPI’s.
4. Er is een handreiking in de maak over het ‘stellen van beperkingen aan openbaarheid’, deze komt volgend jaar gereed. Hier werkt de VNG samen met het Nationaal Archief en KVAN/BRAIN.
5. Jamil wijst op de GIBIT waarin een paragraaf over archivering is opgenomen. “Pas die vooral toe!”
6. Project ‘Digitale archieven op orde’. Gericht op kennisdelen en ‘archiving by design’. Uit de peilingen van ICTU blijkt vooruitgang op het punt van duurzaam digitaal archiveren maar er is nog een wereld te winnen. VNG heeft een ‘knel- en versnelpunten analyse’ opgesteld die binnenkort beschikbaar komt. Deze vormt de basis voor een implementatieplan. Er komt een projectleider die dit project gaat uitvoeren.

7. Nieuwe architectuur. Op de komende ALV van de VNG zal een demo van een nieuwe architectuur worden gepresenteerd waarin duurzame archivering geborgd is. De nieuwe architectuur zal voorlopig naast het bestaande worden uitgebouwd.

Voor praktische vragen en om je aan te melden voor projecten en trainingen: Andre Plat, VNGRealisatie, andre.plat@vng.nl Met vragen over beleid en wetgeving: Jamil Jawad via archieff@vng.nl

Algemene verordening gegevensbescherming (AVG), Guido Dorssers (RHCE Eindhoven)

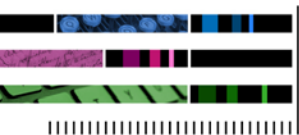
Guido leidt de zaal langs de hoofdpunten van de AVG (zie zijn presentatie).

Hij is van mening dat de AVG “vooral oude wijn in nieuwe zakken is. Het was onder de oude Wet Bescherming Persoonsgegevens ook al foute boel met de gezinskaarten, maar nu zijn we ons ervan bewust”. De betekenis van de AVG is vooral dat de burger zelf veel bewuster is geworden van rechten en plichten. De burger wordt mondiger gemaakt.

Niet iedereen in de zaal is het eens met zijn ‘oude wijn in nieuwe zakken’. “Dat is te makkelijk geredeneerd”. Met een aantal voorbeelden illustreert de zaal dat men nu veel tijd kwijt is met het bepalen van de juiste handelwijze.

Guido verheldert zijn uitspraak met de constatering dat de archivaris nu veel meer aandacht moet hebben voor persoonsbescherming dan vroeger. “De archivariissen hebben er een helse klus aan om in kaart te brengen welke soorten persoonsgegevens in het archief aanwezig zijn, om te beoordelen of internetpublicatie daarvan verantwoord is en om inventarissen te ontdoen van bijzondere persoonsgegevens”. Hij blijft erbij dat er juridisch niet veel is veranderd, maar nu moet je veel preciezer te werk gaan en dat betekent erg veel werk. “De vraag blijft wel: hoe ver ga je en kun je praktische oplossingen verzinnen.” Met openbaarheidsbeperkingen moeten we echt aan de slag, aldus Guido. Na overbrenging is het openbaar tenzij. Die tenzij is wettelijk vastgelegd voor bijzondere persoonsgegevens. Voor alle niet-bijzondere persoonsgegevens moet je besluiten welke beperkingen je vast gaat leggen, of niet.

In KVAN/BRAIN verband is een werkgroep ingericht rond de AVG onder leiding van oud-archieffinspecteur Marianne Loef. De werkgroep buigt zich over een aantal kwesties, wil uitleg geven en praktische oplossingen verzinnen. Zo nodig worden zaken voorgelegd aan de Autoriteit Persoonsgegevens. Alles van de werkgroep wordt gepubliceerd op het [kennisplatform Juridische vraagstukken](#), waarvan Guido de aanjager is.

Recente ontwikkelingen rond de Archiefwet, Marit Vochteloo en Carin Dankier, ministerie van OCW

Op 11 juni 2018 heeft de minister een brief aan de Tweede Kamer gestuurd over de aanpassing van de Archiefwet als antwoord op de motie Segers uit 2016. Onder minister Bussemaker is reeds een impactanalyse opgesteld.

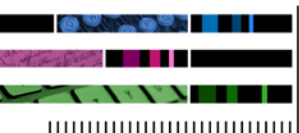
“Hoe pak je een wetswijziging zinvol aan? Uiteindelijk gaat het om de uitvoering, hoe de wet wordt toegepast. Een wetswijziging kan daar niet veel aan doen maar kan dat wel faciliteren”.

Bijvoorbeeld het woord ‘archiefbescheiden’. Daar kunnen we een ander woord voor bedenken maar het zou ook al helpen als we dit begrip nader toelichten.

De voornaamste thema’s voor de wijziging zijn: heldere spelregels bij archiefvorming, flexibilisering selectie, verkorting overbrengingstermijn (10 i.p.v. 20 jaar), openbaarheid en inzage van (jonger) archief, en het stelsel (o.a. rol toezicht en archivaris).

Vragen, wensen en tips vanuit de zaal:

- Inderdaad het begrip archiefbescheiden verhelderen en aanpassen aan de digitale tijd
- “Denk digitaal! De Archiefwet is nu een papieren wet maar deze tijd vraagt erom om vanuit een digitale situatie te denken”
- Zie informatie als procesgegevens, kijk naar de gegevens in plaats van naar de vorm (document, bestand)
- Overbrenging bestaat niet meer in digitale wereld. “Maak informatie direct openbaar zodra die wordt gecreëerd, zie bijvoorbeeld het gebruik van iBabs, daar zit geen archiveringsmodule aan vast, dat zou direct naar het e-depot moeten en dan ook direct openbaar moeten worden”
 - o Reactie Marit: “Nu openbaar is nog niet duurzaam openbaar”, we moeten dan wel goed kijken naar de duurzame archivering.
- “Cultureel erfgoed is een bijproduct en niet de reden van bestaan van archieven. Het is eigenlijk onderdeel van de bedrijfsvoering, daar zit het budget ook”. Cultuur heeft niet veel status en dat helpt dus niet. Tip: noem het een Informatiewet. Kunnen wetten niet in elkaar worden geschoven? Kandidaten daarvoor: Archiefwet, de WOO, de WHO, wetten over basisregistratie, AVG, wet op de politiegegevens/registers. “Er zijn 32 wetten met bewaartermijnen erin en er zijn er nog meer als je praat over overheidsinformatie”.
 - o Reactie Marit: ik snap dat het lastig is maar dat lukt niet. Verschillende ministeries, verschillende tijdspaden. De AVG is EU-wetgeving die we hier direct toe moeten passen en ook de WHO is verbonden aan Europese

richtlijnen. En de WOO zit net in een proces naar een alternatief. We gaan dan op elkaar zitten wachten. We gaan overigens wel de processen van de Archiefwet en de WOO met elkaar verbinden en bijvoorbeeld letten op dezelfde terminologie.

Tijdens de lunchpauze konden deelnemers geeltjes plakken met vragen en reacties rond de wetswijziging. Marit en Karin hebben 22 geeltjes mee kunnen nemen naar het ministerie.

De planning voor de wetswijziging loopt van 2018 tot en met 2020, we staan dus nog maar aan het begin.

- Kom met suggesties: wat moeten we veranderen, wat mis je en wat moeten we vooral behouden. Postbus voor suggesties: Archiefwet@minocw.nl
- Ga naar bijeenkomsten die georganiseerd worden rond deze wetswijziging. De data zullen op Kia Juridische vraagstukken worden gepubliceerd.
Zet dus een email-notificatie aan voor het [kennisplatform Juridische vraagstukken](#).

Afsluiting door Puck Huitsing

De opkomst vandaag was geweldig. We hebben veel gedeeld met elkaar vanuit onze verschillende achtergronden. "Laten we in contact blijven met elkaar en ervaringen uitwisselen. Blijf niet te lang op je eigen organisatie-eilandje zitten maar zoek elkaar op."

Kennisnetwerk Informatie en Archief

KIA is de ontmoetingsplaats voor vakgenoten en geïnteresseerden in de wereld van informatie, archief en erfgoed. Met KIA slaat de informatie-, archief- en erfgoedsector de handen ineen. Op de interactieve kennisplatforms komen uiteenlopende thema's aan bod. Je kunt meedoen aan discussies, de ArchiefWiki of de agenda raadplegen, vacatures bekijken en nog veel meer!" <https://kia.pleio.nl/>

Kennisnetwerk Informatie en Archief is een onafhankelijk platform dat mogelijk gemaakt wordt door:

